

**Stanowisko Rady Ochrony Pracy
w sprawie systemu szkolenia w zakresie bezpieczeństwa
i ochrony zdrowia w pracy.**

Na posiedzeniu 19 listopada 2019 r. Rada Ochrony Pracy podjęła temat systemu szkolenia w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w pracy. Informacje dotyczące funkcjonowania tego systemu przedstawiła Państwowa Inspekcja Pracy oraz Centralny Instytut Ochrony Pracy-Państwowy Instytut Badawczy.

W informacji przedstawionej przez Państwową Inspekcję Pracy podkreślono znaczenie właściwej realizacji wymagań prawnych dotyczących szkoleń z zakresu bhp, które odgrywają istotną rolę zarówno dla prewencji wypadkowej, jak i dla rozwijania kompetencji zawodowych pracownika. W ponad 24 tys. kontroli przeprowadzonych w latach 2018 – 2019 inspektorzy PIP stwierdzili nieprawidłowości związane z tymi szkoleniami. Ujawniono 26 858 nieprawidłowości, z czego 44% dotyczyło szkoleń wstępnych (w tym 16% dopuszczenia do pracy bez instruktazu ogólnego, a 27% braku instruktazu stanowiskowego). Natomiast odnośnie do szkoleń okresowych stwierdzono 25 645 nieprawidłowości, które dotyczyły m.in. nieterminowego prowadzenia tych szkoleń dla osób wykonujących prace szczególnie niebezpieczne. Ten stan szkoleń wpłynął na niewłaściwe przygotowanie pracownika do pracy, co zostało zidentyfikowane w latach 2016 - 2018 oraz w pierwszej połowie 2019 r. jako jedna z przyczyn 1192 wypadków przy pracy (z ogółu 7967 zbadanych przez inspektorów). W wypadkach tych 173 osoby poniosły śmierć, a 484 doznało ciężkich obrażeń ciała. Wyniki kontroli inspekcji pracy wykazują, że znaczna część pracodawców nie przywiązuje należytej uwagi do organizowania odpowiedniej jakości szkoleń w zakresie bhp, a możliwości ingerowania inspektorów pracy w jakość szkoleń prowadzonych przez różne, słabo przygotowane podmioty, jest ograniczona.

W informacji przedstawiono również prowadzoną przez Państwową Inspekcję Pracy działalność szkoleniową i doradczą w ramach programów prewencyjnych oraz przedsięwzięć informacyjno-edukacyjnych. Badania przeprowadzone w roku 2019 w grupie 400 pracodawców wskazują, że oczekują oni od Inspekcji angażowania się w szkolenia dla pracowników (63,7%), doradztwa w celu stworzenia bezpiecznych warunków pracy (60,5%)

oraz prowadzenia kampanii informacyjno-edukacyjnych dotyczących prawa i bezpieczeństwa pracy (60,1%).

Swoją działalność edukacyjną w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia przedstawił również Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy (CIOP-PIB), w którym w latach 2010 – 2018 w różnych formach edukacji (studia podyplomowe, szkolenia specjalistyczne i problemowe oraz szkolenia okresowe) uczestniczyło ponad 16 tys. osób. W Instytucie funkcjonuje Ośrodek Oceny i Doskonalenia Kompetencji BHP, akredytowany przez Polskie Centrum Akredytacji, w którym w latach 2015-2019 oceniono kompetencje ok. 2 tys. osób i 30 ośrodków szkoleniowych. Instytut prowadzi także akredytację i nadzoruje Sieć Regionalnych Ośrodków BHP świadczących usługi doradcze dla przedsiębiorców.

W informacji przedstawionej przez CIOP-PIB zwrócono uwagę na podstawowe problemy związane z funkcjonowaniem systemu szkoleń w zakresie bhp, zidentyfikowane między innymi w ramach programu wieloletniego „Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy”.

Należą do nich przede wszystkim:

- brak ustalonych standardów nauczania na studiach podyplomowych w zakresie bhp, prowadzonych w różny sposób przez ok. 20 uczelni i ich podwykonawców, co skutkuje dużymi różnicami w programach i poziomie nauczania na tych studiach;
- brak jasno określonych minimalnych wymagań dla jednostek edukacyjnych, skutkujący wypieraniem z rynku ośrodków szkoleniowych oferujących usługi wysokiej jakości przez jednostki świadczące tanie usługi niskiej jakości;
- niewystarczające kompetencje i doświadczenie zawodowe wykładowców i trenerów prowadzących szkolenia w zakresie bhp oraz brak okresowych weryfikacji tych kompetencji;
- powierzenie obowiązku organizowania szkoleń i nadzoru nad ich prawidłowym przeprowadzeniem pracodawcy, przy ograniczonych możliwościach kontrolowania jego realizacji przez Państwową Inspekcję Pracy, co skutkuje często formalnym podejściem do wypełnienia tego obowiązku;
- niedostosowanie ramowych programów edukacji w zakresie bhp określonych w przepisach prawnych do potrzeb wynikających ze zmian na rynku pracy;

- dopuszczenie prawem realizacji szkolenia bhp w formie tzw. „samokształcenia kierowanego”, niezapewniającego ani odpowiedniej jakości kształcenia ani bezpośredniego kontaktu z osobą szkoloną nawet podczas jej egzaminowania.

Negatywnie jest również oceniane zniesienie obowiązku przeprowadzania okresowych szkoleń bhp dla części pracowników administracyjno-biurowych, które skutkuje brakiem wiedzy o rozwiązywaniu istotnych problemów bezpieczeństwa i ochrony zdrowia wśród osób podejmujących w instytucjach i przedsiębiorstwach decyzje w tym zakresie.

Reasumując, niski poziom kształcenia i szkoleń w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w pracy nie uświadamia pracodawcom znaczenia tej problematyki dla skutecznego zarządzania ich firmami, a pracownikom dla ochrony ich zdrowia i życia. Wpływa to niewątpliwie na wciąż zbyt wielką liczbę wypadków przy pracy i chorób zawodowych związanych z pracą, które są dramatem dla poszkodowanych oraz znaczącym kosztem dla budżetu państwa.

W związku z powyższym, po wysłuchaniu przedstawionych informacji i dyskusji Rada uznaje, że istnieje pilna potrzeba podjęcia działań mających na celu poprawę funkcjonującego obecnie systemu szkoleń w zakresie bhp. W szczególności Rada uznaje za konieczne:

1. Określenie w przepisach prawnych standardów nauczania i efektów kształcenia, jakie muszą być osiągnięte w wyniku realizacji studiów podyplomowych w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.
2. Określenie zasad funkcjonowania jednostek organizacyjnych prowadzących działalność szkoleniową w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy w ramach systemu oceny zgodności. Wprowadzenie obowiązkowej certyfikacji kompetencji jednostek organizacyjnych prowadzących działalność szkoleniową w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przez jednostki certyfikujące akredytowane przez Polskie Centrum Akredytacji.
3. Uszczegółowienie przepisów prawnych dotyczących realizacji szkolenia w zakresie bhp w formie samokształcenia kierowanego w taki sposób, aby co najmniej część tego szkolenia oraz egzamin końcowy wymagały bezpośredniego kontaktu wykładowców i osób szkolonych.
4. Weryfikację ramowych programów szkoleń okresowych w zakresie bhp w celu ich dostosowania do potrzeb zmieniającego się świata pracy.

5. Promowanie systemów oceny i nadzorowania kompetencji jednostek edukacyjnych oraz certyfikacji kompetencji wykładowców w dziedzinie bhp.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Ochrony Pracy

/-/ Poseł Janusz Śniadek

Warszawa, dnia 18 grudnia 2019 r.